

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

De erroribus Lutheranorum, Origenis & Pelagij: quod item fides præuisa
non sit ratio iustificationis, ac prædestinationis. Memb. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet diuinitas gloria sua in vasa misericordie, quæ preparauit in gloriam, &c. Et 2. ad Timoth. 2. de prædestinatis & reprobis agens, *In magna, inquit, domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fœtilia: & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam.* Denique ex sacris literis constat, multos propter sua peccata excludi à vita æterna, & cruciatibus æternis puniri: cum ergo id Deus non ex tempore, sed ex æternitate constituerit, fit, ut sit apud Deum æterna reprobatio quorundam, sicut etiam apud eundem est quorundam aliorum æternæ prædestinatio.

A Illud deinde notandum est, quod si ex parte prædestinati, spectati antequam Deus effectum prædestinationis illi velit, daretur aliqua causa, ob quæ ei vellet tribuere, vel primam gratiam, vel eas supernaturales dispositiones, quæ ad primam gratiam de lege ordinaria exiguntur, vti que ex parte prædestinati, in suis tantum naturalibus spectati, daretur causa, quare effecta prædestinationis Deus illi velit tribuere. Prima enim gratia principium est, & radix meritorum subsequenitum, illaque, ad finem vsque vitæ perseverans, medium sufficiens est ad perducendum in vitam æternam, atque ad eam causam, quare Deus velit prædestinatum beatitudine donare.

ARTICVLVS IV. & V.

Virum ex parte prædestinati detur causa prædestinationis.

DISPVATIO I.

Disputatio hæc ob rei nimiam profunditatem, ac difficultatem, varietatemque opinionum, non poterit non esse fusior aliquantò: ut verò dilucidior reddatur, in varia membra erit dissectanda.

MEMBRVM I.

Sensus quæstionis explanatur.

Cum prædestinatio diuinæ voluntatis proposito conferendi prædestinato ea supernaturalia media, quibus præuidet Deus illi in vitam æternam peruenturum includat, eo modo prædestinationis quærenda est causa, quo diuinæ voluntatis quæri potest. Quæstione verò 19. artic. 5. ostensum est, diuinæ voluntatis, secundum se, nullam omnino posse dari causam, rei tamen volitæ posse esse causam, propter quam sit volita. Sensus ergo quæstionis non est, an prædestinationis secundum se detur aliqua causa, sed an quoad effectum, sit causa aliqua ex parte prædestinati, propter quam potius illi, quam alteri, sit à Deo expetitus: an verò nulla alia constituenda sit, quam diuina voluntas, qua Deus liberè ea beneficentia in vnum potius, quam in alium, vti voluit.

Explicatur sensus quæstionis.

Dari prædestinationis causam quoad partiales effectus.

Quo loco illud in primis animaduertendum est, nemini posse esse dubium, partes totius, integrique effectus prædestinationis, inter se mutuo comparatas, posse esse vicissim causas propter quas sunt à Deo prædestinato volitæ. Gloria namque finis est, ob quem Deus illi vult gratiam, & merita, cæteraque supernaturalia dona quæ ad gratiam, & gloriam consequendam disponunt: contra verò, gratia & merita causæ sunt dispositiue & meritotiæ, propter quas prædestinatus fit dignus, ut à Deo beatitudine donetur. Tota ergo difficultas est, utrum totius effectus prædestinationis, prout comprehendit gloriam & media omnia supernaturalia, quibus Deus vnumquemque prædestinatum disponit, adiuuat, atque in sempiternam beatitudinem perducat, detur causa aliqua propter quam Deus voluerit illi hæc conferre: an nulla prorsus, sed id ex sola libera Dei voluntate pendeat.

MEMBRVM II.

De erroribus Lutheranorum, Origenis & Pelagii. Quod item fides præuisa non sit ratio iustificationis ac prædestinationis.

Pætermisso Lutheranorum errore, qui arbitrii libertatem, ac merita de medio tollit, Deoque auctori, diuinæque prædestinationi, ac reprobationi, non minus reprobatorum peccata, quam prædestinatorum bona opera tribuit, ut in Concordia q. 14. art. 13. disputatione 1. & sequentibus vidimus, fultaque impugnauius. Error Origenis, ut hoc loco refert D. Thomas, fuit, animas omnium hominum simul fuisse creatas ab initio, & pro diuersitate operum, quæ pro sua libertate tunc egerunt, varios status in corporibus fuisse sortitas, quasdemque fuisse prædestinatas, alias verò reprobatas, ita scilicet, ut omnis earum inæqualitas, ex inæqualitate operum, quæ ab initio gesserunt, antequam corporibus vnirentur, habuerit ortum. Hunc errorem innuit lib. 2. Periarchon cap. 1. iuncto capite vltimo præcedentis libri. Eundem errorem videtur illi tribuere Leo 1. epistola 11. ad Iulianum Coënsensem Episcopum, in qua agens de Eurychetis errore, qui asserere videbatur, Verbum, dum carnem humanam assumpsit, adduxisse de cælo animam Christi quasi anima illa præexistisset assumptioni, ait: *Vnde quod in Origenis merito damnatum est, qui animarum, antequam corporibus insererentur, non solum vitas, sed & diuersas fuisse asseruit aliciones, necesse est, ut etiam in isto, nisi maluerit sententiam, abdicare, pleatur. Eiusdem erroris, tametsi Origenis nomine suppresso, meminuit Hieronymus in illud ad Galat. 1. Cum autem placuisset ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & in illud Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & in epistola ad Demetriadem virginem. Meminerunt etiam Epiphanius in epistola ad Ioannem Hierosolymitanum Episcopum, & Theophilus Alexandrinus libro primo sui Paschalis. In eodem errore videtur fuisse Priscianus damnatus in Concilio Bracharensi 1. can. 6. his verbis: *Si quis animas humanas dicit prius in cælesti habitatione peccasse, & pro hoc in corpora humana interiectas, sicut Priscillianus dixit, anathema sit.* Aperiuius adhuc eundem errorem refert, damnatque Leo 1. epist. 9. 1. ad Turibium Asturicensis Episcopum cap. 1. Origenis error, quatenus astruit animas extitisse, antequam corporibus vnirentur, alio in loco est impugnandus. Quod ad præsens verò institutum attinget, apertè conuincitur, tum ex illo ad Roman. 9. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia maior seruiet minori, & Iacob dilexit, Esau autem odio habuit: tum etiam ex illo 2. ad Timoth. 1. Vocauit**

Lutheranorum de prædestinatione, & reprobatione error.

Origenis & Priscillianii error circa animas, & prædest.

Cum prædestinatio diuinæ voluntatis proposito conferendi prædestinato ea supernaturalia media, quibus præuidet Deus illi in vitam æternam peruenturum includat, eo modo prædestinationis quærenda est causa, quo diuinæ voluntatis quæri potest. Quæstione verò 19. artic. 5. ostensum est, diuinæ voluntatis, secundum se, nullam omnino posse dari causam, rei tamen volitæ posse esse causam, propter quam sit volita. Sensus ergo quæstionis non est, an prædestinationis secundum se detur aliqua causa, sed an quoad effectum, sit causa aliqua ex parte prædestinati, propter quam potius illi, quam alteri, sit à Deo expetitus: an verò nulla alia constituenda sit, quam diuina voluntas, qua Deus liberè ea beneficentia in vnum potius, quam in alium, vti voluit.

Disputatio hæc ob rei nimiam profunditatem, ac difficultatem, varietatemque opinionum, non poterit non esse fusior aliquantò: ut verò dilucidior reddatur, in varia membra erit dissectanda.

Eundem errorem videtur illi tribuere Leo 1. epistola 11. ad Iulianum Coënsensem Episcopum, in qua agens de Eurychetis errore, qui asserere videbatur, Verbum, dum carnem humanam assumpsit, adduxisse de cælo animam Christi quasi anima illa præexistisset assumptioni, ait: *Vnde quod in Origenis merito damnatum est, qui animarum, antequam corporibus insererentur, non solum vitas, sed & diuersas fuisse asseruit aliciones, necesse est, ut etiam in isto, nisi maluerit sententiam, abdicare, pleatur. Eiusdem erroris, tametsi Origenis nomine suppresso, meminuit Hieronymus in illud ad Galat. 1. Cum autem placuisset ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & in illud Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & in epistola ad Demetriadem virginem. Meminerunt etiam Epiphanius in epistola ad Ioannem Hierosolymitanum Episcopum, & Theophilus Alexandrinus libro primo sui Paschalis. In eodem errore videtur fuisse Priscianus damnatus in Concilio Bracharensi 1. can. 6. his verbis: *Si quis animas humanas dicit prius in cælesti habitatione peccasse, & pro hoc in corpora humana interiectas, sicut Priscillianus dixit, anathema sit.* Aperiuius adhuc eundem errorem refert, damnatque Leo 1. epist. 9. 1. ad Turibium Asturicensis Episcopum cap. 1. Origenis error, quatenus astruit animas extitisse, antequam corporibus vnirentur, alio in loco est impugnandus. Quod ad præsens verò institutum attinget, apertè conuincitur, tum ex illo ad Roman. 9. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia maior seruiet minori, & Iacob dilexit, Esau autem odio habuit: tum etiam ex illo 2. ad Timoth. 1. Vocauit**

Ficut Priscillianus dixit, anathema sit. Aperiuius adhuc eundem errorem refert, damnatque Leo 1. epist. 9. 1. ad Turibium Asturicensis Episcopum cap. 1. Origenis error, quatenus astruit animas extitisse, antequam corporibus vnirentur, alio in loco est impugnandus. Quod ad præsens verò institutum attinget, apertè conuincitur, tum ex illo ad Roman. 9. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia maior seruiet minori, & Iacob dilexit, Esau autem odio habuit: tum etiam ex illo 2. ad Timoth. 1. Vocauit*

nos uocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum & gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu.

Pelagij error circa praedest.

Error Pelagij atruebat, hominem ex solis viribus liberi arbitrij amicitiam cum Deo inire, vitam aeternam promereri, à peccatis resurgere, implere omnia praecipua, atque ad eam amicitiam & gratiam Dei usque ad finem vitae perseverare posse. Auxilia verò & dona gratiae necessaria esse dicebat, non quidem ut homo haec omnia praestaret, sed ut facilius ac melius, & ea efficeret, & vitam aeternam consequeretur. Quare totum effectum praedestinationis libero arbitrio, propriisque nostris meritis adscribebat: affirmabatque, Deum supernaturalia omnia dona gratiae & gloriae statuisse his potius hominibus quam aliis, sub hac potius, quam sub alia mensura conferre, propter praevia merita liberi arbitrij, quae ante huiusmodi divina dona homines haberent. Quò fit, ut hunc esse praedestinatam, illum reprobam, hunc esse praedestinatam ad maiorem gloriam, illum ad minorem, totum adscribebat, non gratiae & auxiliis Dei, sed propriis meritis & industriae liberi arbitrij.

Error hic impugnatus copiosè à nobis est in Concordia qu. 14. art. 13. ubi ostensum est, liberum nostrum arbitrium, non solum non posse amicitiam cum Deo inire, vitamque aeternam promereri, sed neque quicquam, tam ex parte intellectus, quam voluntatis, absque peculiari auxilio, & dono Dei efficere, quo ad gratiam, amicitiamque cum Deo conciliandam se disponat, neque post acceptam iustitiam posse uniuersam legem implere, vel vitare peccata omnia, etiam lethalia, vel in accepta iustitia absque speciali auxilio, & dono Dei perseverare. Quare cum Pelagij error circa praedestinationem contrariis fundamentis innitatur, nona alia non opus est impugnatione.

D. Aug. nonnulli Episcopi falsa existimant circa vitam, quam postea reuocant.

Ad hunc Pelagianorum errorem, tamquam pars quaedam illius, is etiam reuocari potest, in quo fuit Augustinus, antequam creatus esset Episcopus. Arbitratus namque homines ex solis naturalibus viribus elicere posse actum credendi, qualis ad salutem necessarius est, non verò posse exercere opera meritoria sine caritate, quae est donum Dei, in libratione quarundam propositionum ex epitola ad Romanos, in expositione propositionis 60. 61. 62. & 63. asseruit praescientiam fidei futurae, atque infidelitatis, esse rationem ex parte praedestinatorum & reprobatorum, quare illi electi ad opera meritoria, per eaque praedestinati fuerint in vitam aeternam, hi verò propter incredulitatem reprobati. Merito tamen lib. 1. retractat cap. 23. & de praedest. sanct. cap. 3. re maturius considerata, sententiam retractauit, asserens fidem etiam donum Dei esse, & sub effectu praedestinationis comprehendendi, ac proinde neque ex eo capite posse reddi rationem praedestinationis: id quod satis est manifestum ex iis, quae in Concordia quaest. 14. art. 13. dicta sunt. Adde, ex fidelibus multos esse reprobos: si autem praedestinos conferamus cum fidelibus reprobis, non potest ratio illa reddi, quare illi praedestinati, hi verò reprobi fuerint.

MEMBRUM III.

Ambrosij Catharini sententia examinatur.

VT ad Catholicorum sententias deueniamus, Ambrosij Catharini sententia ante omnes

A alias examinanda occurrit. Is in primis praemittit, Deum ita omnes homines in vitam aeternam condere decreuisse, ut eam illis omnibus conferre vellet, at sub certis legibus & conditionibus, quae ab eorum arbitrio & voluntate penderent. Quia ergo, iuxta testimonium Pauli, Deus verè vult omnes homines saluos fieri, in eumque finem omnes condidit, ut, si vellent, salutem assequerentur, ita illis de medijs necessarijs prouidit, ut singuli re ipsa ad eum finem peruenire possint, per eosque stet, si non perueniant.

B Addit deinde, Deum, qui dona sua, utpote nulli debita, distribuere potest pro ut vult, absque cuiusquam iniuria, aut acceptione personarum, elegisse paucos quosdam ex vniuersa hominum multitudine quos praesciuit, hoc est, pra alijs dilexit, tantaeque donorum & gratiae copia, tam peculiarique protectione in vitam aeternam destinauit, vniuersi modi beneficiorum vi fieri non possit quin in vitam aeternam perducantur: quia scilicet à lethaliibus culpis vel eos praeseruabit, vel, si corruant, eriget, ut tandem è vita in gratia decedant. Neque tamen, inquit, propterea liberum ab eis aufert arbitrium, rationemque tollit meriti: quin potius per abundantiorum gratiam illud statuit, potensque reddit, ut praecleariora, ardentioraque opera exerceat, quibus cumulatius praemium consequatur.

C Iuxta haec ergo, vniuersam multitudinem in duos ordines distribuit. Vnum dicit esse eorum, de quibus paulò ante diximus, quorum salutem dicit esse certam, non solum certitudine praescientiae, qua Deus praevidet quinam his, vel illis medijs in vitam aeternam peruenient, cum tamen possint, si velint, non peruenire, sed etiam certitudine prouidentiae, quatenus fieri nequit, quin tot ac tantis gratiae praesidijs muniti vitam aeternam, ad quam praedestinati sunt, non assequantur. Atque hos solos ait in sacris literis dici praedestinos, esseque certum, at non magnum, eorum numerum.

Duplex ordo à Cath. excogitatus, alter praedestinatorum, non praedestinatorum alter.

D In altero ordine, quem non praedestinatorum appellat; comprehendi dicit reliquam hominum multitudinem, singulosque saluos esse posse: quippe cum de medijs ad salutem necessarijs: quantum opus est, sit cuique eorum prouisum: posse etiam vnumquemque eorum voluntate sua perire ac damnari, si gratia & medijs ad salutem uti negligat, multosque proinde re ipsa esse damnatos. Nullam verò ait esse ab aeterna vita reprobationem, praeter eam, quam sibi quisque ob propria crimina acquisierit. Cum autem verisimile non sit, neminem saluum fieri ex tanta hominum multitudine, quibus per diuinam prouidentiam de medijs ad vitam aeternam necessarijs sufficienter est consultum, cum in eorum arbitrio eiusdem consequutio posita fuerit, quin potius quam probabilissimum sit, multos ad eam pro sui arbitrij libertate peruenire, duo ait affirmanda esse. Vnum est, multos ex his, qui in non praedestinatorum ordine continentur, vitam aeternam consequi. Alterum verò, numerum eorum non esse certum in diuina prouidentia: quippe cum media ad vitam aeternam hominibus huius ordinis à Deo prouisa, neque tanta, neque adeò efficacia sint, quin pro libertate sui arbitrij ea recusare ac reuicere valeant. Subiungit tamen, numerum eorum esse certum in diuina praescientia, quatenus praevidet Deus, quinam talibus medijs utendo vitam in gratia finire, aeternamque proinde felicitatem adipisci debeant: qui verò ita sint eisdem ab usuri, ut extremam incurrant miseriam. Haec est sententia Catharini in opusculo illo de praedestinatione ad